

UZBUNJIVAČI ĆE OD SADA UŽIVATI ZAKONSKU ZAŠTITU (WHISTLEBLOWING)

Narodna Skupština Republike Srbije je usvojila Zakon o zaštiti uzbunjivača ("Sl. glasnik RS", br. 128/2014.), koji je stupio na snagu dana 04.12.2014. godine, a primenjuje se od 05.06.2015. godine.

Predmetnim zakonom pruža se zaštita licima koja prijave sumnju na korupciju, kršenje ljudskih prava ili sumnju na vršenje javnog ovlašćenja suprotno poverenoj svrsi, opasnosti po život, javno zdravlje, bezbednost, životnu sredinu, kao i radi sprečavanja štete velikih razmera.

Uzbunjivač uživa zaštitu pod uslovima propisanim navedenim zakonom ako izvrši uzbunjivanje u skladu sa zakonom, otkrije informaciju u roku od jedne godine od dana saznanja za izvršenu radnju zbog koje vrši uzbunjivanje, odnosno najkasnije u roku od deset godina od dana izvršenja radnje i ukoliko bi u trenutku uzbunjivanja na osnovu raspoloživih podataka, u istinitost informacije poverovalo lice sa prosečnim znanjem i iskustvom kao i uzbunjivač.

Zakon razlikuje tri vrste uzbunjivanja i to: unutrašnje uzbunjivanje, ukoliko se obaveštenje dostavlja poslodavcu; zatim spoljašnje uzbunjivanje kada se obaveštenje dostavlja ovlašćenom organu; kao i uzbunjivanje javnosti putem sredstava javnog informisanja, putem interneta, na javnim skupovima i na drugi način dostupan javnosti.

U odnosu na „unutrašnje uzbunjivanje“ propisana je obaveza Poslodavca da svim radno angažovanim licima dostavi pisano obaveštenje o pravima iz navedenog zakona, kao i da odredi lice ovlašćeno za prijem informacije u vezi sa uzbunjivanjem (najkasnije do 05.06.2015. godine), a nepostupanje po navedenoj obavezi povlači za sobom prekršajnu odgovornost Poslodavca za koji se može izreći novčana kazna u rasponu od 50.000 do 500.000 dinara, kao i za odgovorno lice od 10.000 do 100.000 dinara.

Zakonom je dalje propisana obaveza Poslodavca koji ima 10 i više zaposlenih da postupak unutrašnjeg uzbunjivanja reguliše donošenjem opšteg akta koji mora doneti u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu zakona (04.12.2015. godine), koji će istaći na vidnom mestu i na internet stranici ako za to postoje tehničke mogućnosti, koji mora biti u skladu sa Zakonom i podzakonskim aktom koji će doneti Ministarstvo pravde, a za nedonošenje navedenog akta takođe je propisana prekršajna odgovornost za koju je propisana prethodno navedena novčana sankcija za pravno lice i odgovorno lice u pravnom licu.

Advokatska kancelarija TSG TOMIĆ SINDJELIĆ GROZA informiše o aktuelnostima u radu kancelarije i zakonodavnom reljefu RS / Die Rechtsanwälte TSG TOMIĆ SINDJELIĆ GROZA informieren über aktuelle Themen der Kanzlei und den Rechtsrahmen der RS / The aim of the TSG Newsletter is to help our clients and friends understand trends and legal developments in various areas of the law in RS/ Юридическая контора ТСГ ТОМИЧ СИНДЖЕЛИЧ ГРОЗА информирует о самых актуальных событиях, о работе конторы и законодательном рельефе РС / Главни urednik/Chefredakteur /Editor-in-Chief / Главный редактор: Ljubica Tomić /Lektor/Lektor/Proofreader/Лектор: Ivana Radović, Vesna Gašić, Vojislava Katić, Viktorija Topalović, Magda Braun / Br. 76/15

Carice Milice 3, Beograd, Srbija, TEL/FAX +381 (0)11 3285.227, +381 (0)11 3285.208, +381 (0)11 3285.153, office@tsg.rs, www.tsg.rs

Poslodavac i ovlašćeni organ dužni su da postupaju i po anonimnim obaveštenjima u vezi sa informacijom, u okviru svojih ovlašćenja.

Zakon propisuje da se zaštita uzbunjivača sastoji u zabrani poslodavcu da činjenjem ili nečinjenjem stavi uzbunjivača u nepovoljniji položaj u vezi sa uzbunjivanjem, a naročito u odnosu na zapošljavanje ili radno angažovanje, napredovanje na poslu, ocenjivanje, sticanje ili gubitak zvanja, disciplinske mere i kazne, uslove rada, prestanak radnog odnosa, zaradu i druge naknade, učešće u dobiti poslodavca, isplatu nagrada i otpremnina, raspored poslova ili premeštanje na drugo radno mesto, nepreduzimanje mera zaštite zbog uznemiravanja od strane drugih lica, upućivanje na obavezne zdravstvene preglede ili radi ocene radne sposobnosti i slično. Navedena lista nije konačna.

Zakonom je propisana sudska zaštita za uzbunjivača koja podrazumeva pravo uzbunjivača prema kome je preduzeta štetna radnja, da podnese tužbu za zaštitu u vezi sa uzbunjivanjem nadležnom sudu u roku od 6 meseci od saznanja za preduzetu radnju odnosno 3 godine od dana preduzimanja štetne radnje. Tužbom se može tražiti: 1) utvrđenje da je prema uzbunjivaču preduzeta štetna radnja; 2) zabrana vršenja i ponavljanja štetne radnje; 3) uklanjanje posledica štetne radnje; 4) naknada materijalne i nematerijalne štete; 5) objavljivanje presude u sredstvima javnog informisanja o trošku tuženog. Postupak po tužbi je hitan, za odlučivanje po istoj je nadležan Viši sud prema mestu preduzimanja štetne radnje ili prema mestu prebivališta tužioca i u postupku sudske zaštite uvek je dozvoljena revizija.

U slučaju sudskog spora, zakonom je teret dokazivanja prebačen na Poslodavca, te ukoliko tužilac učini verovatnim da je prema njemu preduzeta štetna radnja u vezi sa uzbunjivanjem, na Poslodavcu je teret dokazivanja da štetna radnja nije u uzročnoj vezi sa uzbunjivanjem.

Saša Sindelić, advokat
sasa.sindjelic@tsg.rs

DISCLAIMER:

Informacije sadržane u Newsletter-ima naše kancelarije služe isključivo za svrhu pružanja opštih informacija. Ove informacije nisu sveobuhvatne i obavezujuće i ne mogu zameniti pravni savet u konkretnom pravnom slučaju.